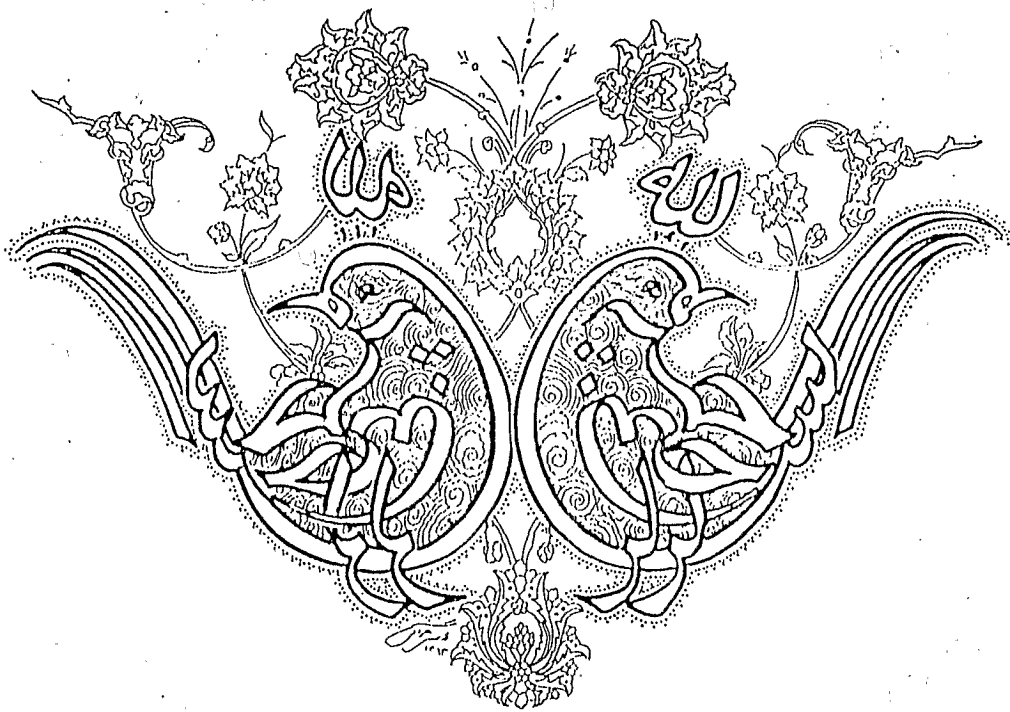
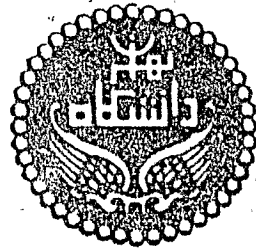

نمایه شده
نمایه ساز:
تاریخ:

دانشگاه تهران
"مجتمع آموزش عالی قم"

پایان نامه

Tehran University

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

"گرایش حقوق خصوصی"

موضوع:

مسئولیت مدنی و کیل دادگستری

استاد راهنما: دکتر نجاد علی الماسی

استاد مشاور: دکتر عزت اله عراقی

نگارش: علیرضا کریمی لاریمی

دفتر اطلاعات مرکز علمی ایران
تهران

۸۸۰۹۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	الف) مسوولیت مدنی در اسلام
۳	ب) مسوولیت مدنی در خارج از قلمرو اسلام
۳	ج) آیا مسوولیت مدنی در ایران به لحاظ منابع فقیر است؟
۳	د) علل توسعه مسوولیت مدنی

نصیب اول: کلیات

۵	بیان اول
۵	۱. مفهوم مسوولیت مدنی
۵	۲. مسوولیت مدنی و اخلاقی
۶	۳. رنگ اخلاق در مسوولیت مدنی
۷	۴. مفهوم مسوولیت مدنی و کیفری
۹	۵. موارد مسوولیت مدنی
۹	۶. اقسام مسوولیت مدنی
۹	الف) مسوولیت قراردادی
۱۰	ب) مسوولیت غیر قراردادی
۱۱	بیان دوم
۱۱	مبنای نظری مسوولیت مدنی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶	بیان سوم.....
۱۶	وکالت.....
۱۶	۱.تعریف وکالت.....
۱۶	۲.پیشینه وکالت.....
۱۶	الف)یونان باستان.....
۱۷	ب)رم باستان.....
۱۷	ج)سرزمین گل ها.....
۱۷	د)پیشینه وکالت در اسلام.....
۱۸	ه)ایران.....
۱۸	۳. نگاه مثبت نسبت به وکلا.....
۲۰	۴. نگاه منفی نسبت به وکلا.....

نصیب دوم: ماهیت مسوولیت مدنی وکیل

۲۳	بیان اول.....
۲۳	مسوولیت قراردادی و غیر قراردادی وکیل دادگستری.....
۲۳	بیان دوم.....
۲۳	شرایط مسوولیت قراردادی وکیل.....
۲۳	۱. وجود قرارداد.....

(ب)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۴	۲. صحت قرارداد.....
۲۸	۳. تخلف از قرارداد
۲۸	الف) عدم انجام تعهد
۲۹	الف) شرط منع وکیل از استعفاء و تخلف او
۳۰	ب) شرط اعمال امتیازات جلسه نخست دادرسی در قرار داد وکالت و عدم اجرای آن توسط وکیل.....
۳۳	ب) اقرار به حق طرف مقابل
۳۵	ت) عدم رفع نقص (نقصان در کار)..... (۳۵ ث) عدم حضور در جلسه محکمه
۳۷
۳۹	ج) عدم واخواهی.....
۴۰	ح) عدم تجدید نظر خواهی.....
۴۰	خ) عدم اجرای قسمتی از مورد وکالت.....
۴۲	ج) عدم عزل وکیل.....
۴۳	د) عدم وقوع فورس مازور.....
۴۴	ب) تأخیر در انجام تعهد
۴۶	بیان سوم.....
۴۶	مسئولیت غیر قرار دادی وکیل.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴۶	۱. توکیل بدون حق توکیل
۴۶	۲. عدم رعایت مصلحت موکل
۴۷	۳. استعفای وکیل و عدم مجال کافی برای موکل برای گرفتن وکیل
۴۸	۴. خیانت وکیل
۴۹	۵. تفریط در ابداع مورد ودیعه
۴۹	۶. افشاء اسرار موکل
۵۴	۷. اشتباه وکیل
۵۶	۸. مکره واقع شدن وکیل و ورود خسارت
۵۸	۹. فوت موکل و اقدامات وکیل
۵۹	۱۰. محجوریت وکیل
۶۳	۱۱. عدم اطلاع به موکل
۶۳	۱۲. وکیل عدم پیشرفت دعوی را به موکل اظهار نکند
۶۴	۱۳. مسئولیت مدنی وکیل در مقابل غیر موکل
۶۵	بیان چهارم
۶۵	۱. مختار بودن موکل در استناد به یکی از دو مسئولیت قهری و قراردادی
۶۷	بیان پنجم
۶۷	مسئولیت مدنی وکیل در فقه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
------	-------

بیان ششم :

شرط عدم مسوولیت در قرارداد وکالت ۷۲

۱. شرط تحدید کننده مسوولیت وکیل ۷۲

۲. شرط عدم مسئولیت وکیل ۷۲

۳. اسباب معافیت از مسئولیت مدنی ۷۵

بیان هفتم

۱. مصونیت وکیل در حقوق ایران : ۷۹

۲. انتقاد بر مصونیت وکلا: ۸۰

نصیب سوم: وجود ضرر وارکان آن

بیان نخست ۸۲

وجود ضرر ۸۲

۱- مفهوم ضرر ۸۲

۲- اقسام ضرر ۸۲

بیان دوم

شرایط خسارت قابل ترمیم ۸۴

۱- ضرر باید مسلم باشد ۸۴

۲- ضرر باید مستقیم باشد ۸۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸۶	۳- ضرر جبران نشده باشد
۸۷	بیان سوم
۸۷	فعل زیان بار از ناحیه وکیل
۸۷	۱- فعل باید نامشروع باشد:
۸۷	۲- فعل زیان بار در شمار اسباب معافیت نباشد:
۸۷	۳- معیار تقصیر وکیل:
۹۰	بیان چهارم
۹۰	رابطه سببیت بین فعل وکیل و ضرر وارده
۹۰	۱- وجود و لزوم این رابطه
۹۰	۲- اجتماع اسباب
۹۳	۳- استثنائات رابطه سببیت
۹۳	۴- مسوولیت وکیل به جهت سببیت
۹۴	۵- تداخل سببها
نصیب چهارم: آثار مسوولیت مدنی وکیل	
۹۶	بیان اول
۹۶	جبران خسارت
۹۶	۱. طرق جبران خسارت

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
الف) بازگرداندن وضع به وضعیت پیش از وقوع خسارت	۹۶
ب) جبران ضرر از طریق دادن معادل	۹۸
۲. میزان خسارت	۹۹
بیان دوم	۹۹
تغییر میزان خسارت و تاریخ تقویم آن	۹۹
بیان سوم	۱۰۰
قاعده اعتبار امر قضاوت شده و مساله جبران خسارت	۱۰۰
بیان چهارم	۱۰۲
مجازاتهای انتظامی	۱۰۲
۱- اخطار کتبی به وکیل یا توییح در پرونده وکیل	۱۰۳
۲- مجازات توییح با درج در روزنامه رسمی و مجله کانون وکلا	۱۰۴
۳- اختیار در مجازات توییح با درج در روزنامه رسمی و مجله کانون یا تنزل درجه	۱۰۴
۴- مجازات تنزل درجه	۱۰۴
۵- مجازات وکیل به ۳ ماه الی ۳ سال محرومیت از وکالت:	۱۰۶
۶- مجازات وکیل به ممنوعیت دائمی از شغل وکالت:	۱۰۶
بیان پنجم	۱۰۸
دعوی مسوولیت مدنی علیه وکیل	۱۰۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۰۸.....	۱- اصحاب دعوی.....
۱۱۰.....	۲. محکمه صالح.....

به نام حضرت دو جل و علا

قرن اطلاعات مدرک علمی
تسبیح درک

مقدمه :

حسب عرف نگارش پایان نامه باید بگوئیم، از آنجا که کشور عزیز ما ایران، در خصوص مقوله مسوولیت مدنی کتب بسیار اندک و نیز مقالات کمتری، نوشته و به جامعه حقوقدانان عرضه شده است علی الخصوص آنکه راجع به مسوولیت مدنی وکیل دادگستری تاکنون مقاله جامعی تحریر نشده است، با درک این خلاء همانطور که همه دانشجویان بر این عقیده می باشند که بایستی در موضوعی قلم زد که گرد تکرار بر آن تکیه نزده باشد، بدین سبب این موضوع نورانتخاب نموده ام نسبت به اهمیت موضوع می توان گفت اولاً: تامسولیتی در بین نباشد و به جامعه خاص حقوقدانان و غیر آن بیان نشود، حقوق و اختیارات نمود چندانی پیدا نمی کند ثانیاً: مظهر حقوق و نوشته های حقوقی با اندیشه عدالت و انصاف، در دادگستری جلوه می یابد و در آنجا، دو فرد بیشترین نقش را در اجرای عدالت به ذمه می گیرند. نخست قاضی و دوم وکیل دادگستری است و هرگاه وکیل در اعمال اختیارات از محدوده آن خارج گردد، مسوولیتی بر او بار می شود. پس لازم است زوایای آن برای جامعه خاص و عام تشریح گردد.

با این بیان در این تحقیق سعی شده است با استعانت از حضرت باری و مطالعه آثار محققین و مؤلفین ارجمند و صاحب نظران این رشته و راهنمایی های اساتید بسیار گرامی جناب آقای دکتر الماسی و مشاوره جناب آقای دکتر عراقی این پایان نامه در مقطع دوره کارشناسی ارشد، را در

چهار نصیب تنظیم نمائیم، که نصیب اول به کلیات مسوولیت مدنی از جمله مفهوم مسوولیت مدنی، اقسام آن، تعریف وکالت و غیره، و نصیب دوم به ماهیت مسوولیت مدنی وکیل که عمده بحث به شرایط مسوولیت قرار دادی و غیر قراردادی وکیل، عدم مسوولیت مدنی وکیل، و نیز این

بحث که آیا وکیل دادگستری هنگام دفاع از موکل، دارای مصونیت شغلی می‌باشد یا خیر؟ اختصاص یافت. و در نصیب سوم به وجود ضرر و ارکان ضرر و در نصیب چهارم، آثار ناشی از مسئولیت مدنی وکیل، یعنی انواع جبران خسارت، و قاعده اعتبار امر قضاوت شده و جبران خسارت و مجازات‌های انتظامی بطور اختصار اشاره شده است و با مراجعه به کانون وکلای دادگستری مرکز و آراء محاکم سعی شده است تئوری با رویه عملی عجین گردد که متأسفانه توفیق چندانی تحصیل نگردید، مع الوصف با توجه به گستردگی موضوع سعی شده است مطالب به اختصار بیان شود و امید است اساتید محترم و خوانندگان ارجمند عیب پوشیده دارند و لازم است مطالب ذیل به مقدمه جهت توضیح بیشتر منضم گردد.

الف) مسئولیت مدنی در اسلام:

در خصوص مسئولیت مدنی در فقه در بیان پنجم از نصیب دوم، بحث آن بعمل خواهد آمد، اما مزید بر آن باید گفت، در اسلام، اگرچه کلمه «مسئولیت مدنی» با همین ترکیب مورد استفاده قرار نگرفته ولیکن لفظ «ضمان» در معنای عام و خاص آن میتواند در برگیرنده مسئولیت خارج از عقد و درون قرارداد را شامل گردد و اعم از ضمان قهری و عقدی است، و در خصوص مسئولیت مدنی وکیل، صراحتاً به این امر اشاره‌ای نشده است، ولیکن با مراجعه به متون فقهی مفهوم مسئولیت مدنی وکیل، کاملاً قابل استنباط است. و الفاظی که در خصوص عبارت ضمان استعمال می‌گردد هیچگاه نمی‌توانند مفاد آنرا تغییر بدهند و آنچه که ضابط واقع می‌شوند، صرفاً وحدت ملاک و مناط الفاظ گوناگون است، مع الوصف می‌توان گفت مسئولیت مدنی در اسلام و به تبع در فقه به آن اشاره شده است و نیاز به جستجوی بیشتری در این زمینه است لیکن از آنجاکه بحث، بیشتر پیرامون مسئولیت مدنی وکیل دادگستری است، در اواسط بحث اشاره‌ای به آن

شده است، چه اینکه اگر لازم باشد به مسئولیت مدنی وکیل در فقه نقیبی زده شود شاید به اندازه چند پایان نامه وقت و وسعت نیاز است.

ب) مسئولیت مدنی در خارج از قلمرو اسلام:

نخستین هسته مسئولیت مدنی در حقوق رم و فرانسه به ظهور رسید، در رم ابتدا عقد و جرم مدنی با هم مشتبه بودند ولی به مرور ایام، مسئولیت ناشی از قرارداد، از مسئولیت خارج از قرارداد منفک گردید، در فرانسه قدیم نیز حقوقدانها به وجود این دو نوع مسئولیت پی برده لیکن قائل به تمیز بین آندو نگردیدند.^(۱)

ج) آیا مسئولیت مدنی در ایران به لحاظ منابع فقیر است؟:

به نظر سیسرون قانون «از جمله مسئولیت مدنی» نه ساخته فکر بشر و نه حتی ناشی از فکر دسته جمعی انسانها، بلکه امری است ازلی و مبتنی بر حکمتی که بر هستی حکومت می‌کند.^(۲) بنابراین قانون مبتنی بر حکمت و ازلی است و خاص کشور معینی نیست تا بدان متمسک شده و فخر بفروشند، و اگر فرض را خلاف نظر فوق هم بدانیم، در مقابل عقیده بعضی‌ها که معتقد هستند که حقوق ایران در خصوص مسئولیت مدنی عقب مانده است باید گفت، حقوق ایران در جایگاه نظری راجع به مسئولیت مدنی، با استناد به قواعد کلی و شالوده‌ای چون «لاضرر ولاضرار» و «من له الغنم فعلیه الغرم» میتوان چنان بر آن درختان تنومند، شاخه‌های متعدد پیوند زد، که دیگران با تماشای این شاهد، خود را در ابتدای راه ببینند، لیکن هنوز نیاز به کار بیشتر و تبلیغ فراتر است.^(۳)

۱ - ابوالقاسم صدری - مسئولیت ناشی از قرارداد در حقوق ایران - (پایان نامه)

۲ - سید محمد خاتمی (رئیس جمهور فعال ایران): از دنیای شهر تا دنیای دنیا - نشر نی - چاپ ۱۳۷۳ ص. ۸۸

۳ - دکتر حسن جعفری تبار - مسئولیت مدنی سازندگان و فروشندگان کالا - نشر دادگستر ص. ۷۷

د) علل توسعه مسئولیت مدنی:

علل توسعه مسئولیت مدنی، بسیار میباشند که بعضی از آنها عبارتند از: نیازمندی‌های جامعه کنونی و پیشرفت تکنولوژی، و پدیدار شدن شیوه نوین زندگی و به تبع حوادث ناشی از کار، افزایش فوق العاده تضادفات رانندگی، توسعه بیمه اجباری، بیمه اختیاری، حجم حجیم مبادلات اقتصادی، و ارتباط مصرف کننده با سازندگان کالاها، حمایت از ناتوان در قبال ثروتمندان و بازرگانان، رویه قضایی، هدایت علمای حقوق در قالب کتب و مقالات، و غیره... و تمامی موارد ذکر شده و غیر آن به مرور ایام، مسئولیت مدنی را توسعه شگرفی داده است، البته این امر در کشورهای توسعه یافته، به مراتب بیشتر است چه اینکه با توسعه تکنولوژی و اقتصاد حوادث ناشی از آن هم، افزون تر است، لیکن در کشور ایران، بعضی از عناوین مسئولیت مدنی بطور غیر مستقیم در قالب دیه پوشش داده می شود، مع هذا با انتشار روز افزون کتب حقوقی مسئولیت مدنی، امید آن می رود که حقی از احدی تضییع نگردد. با این وجود با استعانت از حضرت باری و مطالعه آثار محققین و مولفین ارجمند و صاحب نظران این رشته، و راهنمایی های استاد بسیار گرامی جناب آقای دکتر الماسی، و مشاوره جناب آقای دکتر عراقی، این پایان نامه در ۴ نصیب تنظیم و سعی شده است، برای بهتر و نوتر بودن مطالب به کانون وکلای دادگستری و هم چنین به آراء محاکم مراجعه شود تا ثنوری با وریه علمی عیجین گردد که متاسفانه توفیق چندانی تحصیل نگردد، مع الوصف، با توجه به گستردگی موضوع سعی شده است هر نصیب و بیان به اختصار مورد اشاره واقع شود.

نصیب اول

کلیات